

فهرست مطالب

سخن مؤلف	۱۰
مقدمه	۱۱
فصل اول: اهم مفاهيم کاربردی در صنعت نفت و گاز	۱۳
فصل دوم: حقوق عمومی و نفت	۴۹
(۱) مفهوم حقوق عمومی	۵۱
(۲) نفت و گاز و رابطه آن با حقوق عمومی	۵۲
(۲-۱) جایگاه حقوقی انفال و معادن در اسلام	۵۲
الف) مفهوم انفال	۵۲
ب) مصادیق انفال	۵۳
ج) انواع مالکیت و اموال در اقتصاد اسلامی سه دسته اند	۵۳
د) تفاوت مالکیت عمومی با مالکیت حکومتی	۵۳
(۲-۲) سازوکار بهره وری و استفاده از نفت از منظر حقوق عمومی	۵۴
(۲-۳) نفت و گاز و رابطه آن با حقوق عمومی در قوانین موضوعه ایران	۵۵
(۳) نفت و گاز و رابطه آن با رشته های حقوق	۵۶
(۳-۱) نفت و حقوق بین الملل عمومی	۵۷
(۳-۲) نفت و حقوق انرژی	۵۷
(۳-۳) نفت و حقوق تجارت بین الملل	۵۷
(۳-۴) نفت و حقوق محیط زیست	۵۸
(۳-۵) نفت و حقوق بشر	۵۸
فصل سوم: منابع حقوق نفت	۵۹
(۱) دکترین حقوقی یا اصول کلی حقوقی	۶۱
(۲) حقوق بازرگانی فرا ملی	۶۲
(۳) رویه های نفتی بین المللی	۶۲
(۴) موافقت نامه و معاهدات بین المللی	۶۳
(۵) قوانین نفتی ملی	۶۳
(۶) منابع فقه و حقوق اسلامی	۶۴

فصل چهارم: نظام های حقوقی حاکمیت و مالکیت بر منابع نفت..... ۶۵

- ۶۷..... (۱) نظام حقوقی مبتنی بر مالکیت شخصی و خصوصی بر نفت
- ۶۸..... (۲) نظام حقوقی مبتنی بر مالکیت عمومی یا دولتی
- ۶۸..... (۴) نظام حقوق اسلام و مالکیت بر منابع نفتی و معادن
- ۶۸..... (۴-۱) تعریف معدن در متون فقهی
- ۶۹..... (۴-۲) اقسام معادن
- ۶۹..... (۴-۳) تعریف معادن ظاهری
- ۶۹..... (۴-۴) تعریف معادن باطنی
- ۷۰..... (۴-۵) تعریف معادن در قوانین موضوعه ایران
- ۷۱..... نظام حقوقی - فقهی مالکیت بر معادن
- ۷۲..... تحلیل حقوقی از تئوری چهارگانه مالکیت منابع نفت و معادن
- ۷۴..... نظام حقوقی مالکیت منابع نفت در قوانین موضوعه ایران

فصل پنجم: نظام حقوقی حاکم بر میادین مشترک نفتی..... ۷۷

- ۷۹..... (۱) وضعیت مخازن نفتی
- ۷۹..... (۲) نظام های حقوقی حاکم بر میادین نفتی
- ۸۱..... (۳) نگاه اجمالی به میادین مشترک نفت و گاز ایران
- ۸۳..... (۵) منابع حقوقی حاکم بر مخازن مشترک نفت و گاز

فصل ششم: تحلیل حقوقی مبانی و ویژگی های حاکم بر قراردادهای نفتی..... ۸۵

- ۸۷..... انواع قراردادهای دولتی
- ۸۹..... (۱) قراردادهای امتیازی یا امتیاز نامه ها
- ۹۰..... (۱-۱) نقاط مثبت قراردادهای امتیازی
- ۹۱..... (۱-۲) نقاط منفی قراردادهای امتیازی
- ۹۲..... (۱-۳) قراردادهای امتیازی نسل اول و دوم
- ۹۴..... (۲) قرارداد مشارکت تجاری یا جوینت وینچر
- ۹۴..... (۲-۱) موضوعات مرتبط با قراردادهای جوینت وینچر
- ۹۵..... (۲-۲) ارکان و مقررات مشترک در J.V
- ۹۵..... (۲-۳) انواع جوینت وینچر (J.V)
- ۹۶..... (۳) قراردادهای مشارکت در تولید
- ۹۹..... (۳-۱) مراحل اجرائی در قراردادهای مشارکت در تولید
- ۱۰۱..... (۳-۲) حدود مالکیت و میزان ریسک
- ۱۰۲..... (۳-۳) سیستم مالی قراردادهای مشارکت

فهرست مطالب □ ۷

- ۳-۴) مولفه های موثر اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در قراردادهای مشارکت ۱۰۴
- ۳-۵) نقش مشوق ها در قراردادهای نفتی و قرارداد مشارکت ۱۰۶
- ۳-۶) شرایط عمومی و کلیدی موثر در انعقاد قرارداد مشارکت ۱۰۷
- ۳-۷) تمایز گاز از نفت در قرارداد مشارکت در تولید ۱۰۸
- ۳-۸) قراردادهای نفتی ایران در قالب قراردادهای مشارکت ۱۱۱
- ۳-۹) بعضی از مفاد قراردادهای مشارکت در تولید در برخی کشورها ۱۱۳
- ۴) قرارداد خرید خدمت ۱۱۸
- ۴-۱) مفهوم قرارداد خرید خدمت ۱۱۸
- ۴-۲) قراردادهای منعقد شده در ایران در قالب قراردادهای خرید خدمت را می توان
به دو طبقه یا دو نسل تقسیم کرد: ۱۱۸
- ۵) بیع متقابل (Buy- Back) ۱۱۹
- ۵-۱) جایگاه حقوقی ۱۱۹
- ۵-۲) سابقه تاریخی و ضرورت های عملی ۱۲۰
- ۵-۳) بیع متقابل در ایران و الزام قانونی ۱۲۱
- ۵-۴) ویژگی های قراردادهای بیع متقابل (بای بک) : ۱۲۲
- ۵-۵) مزیت های بیع متقابل ۱۲۳
- ۵-۶) اشکالات قرارداد بیع متقابل ۱۲۳
- ۵-۷) اصول و مؤلفه های حاکم بر قرارداد بیع متقابل ۱۲۳
- مقایسه ساختار انواع قراردادهای رایج در صنعت نفت و گاز ۱۲۴
- مقایسه چارچوب قراردادهای مشارکت در تولید با قرار دادهای بیع متقابل ۱۲۶
- شرایط و مؤلفه های مهم در تنظیم قراردادهای نفت و گاز ۱۳۰
- فصل هفتم: قراردادهای و قوانین نفتی در صنعت نفت ایران** ۱۳۵
- ۱) قراردادهای بالادستی قبل از انقلاب اسلامی ۱۳۷
- ۲) قوانین مصوب قبل از انقلاب اسلامی ۱۴۰
- ۳) قوانین مصوب بعد از انقلاب اسلامی ۱۴۳
- ۴) قراردادهای نفتی ۱۴۵
- ۵) امتیاز نامه ها ۱۴۸
- ۶) اساسنامه های نفت ۱۴۹
- فصل هشتم: ویژگی های قراردادهای نفتی در قوانین موضوعه ایران** ۱۵۱
- ۱) دوره اول: از سال ۱۲۵۱ تا ۱۳۲۹ ..... ۱۵۴
- ۲) دوره دوم: از سال ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۶ ..... ۱۵۷

۸ □ حقوق و قراردادهای نفت و گاز

- ۳) دوره سوم: از سال ۱۳۳۷ تا ۱۳۵۳ ..... ۱۵۹
۴) دوره چهارم: از سال ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۸ ..... ۱۶۴

فصل نهم: ضرورت سرمایه گذاری در صنعت نفت ۱۶۷

- ۱) رابطه توسعه اقتصادی کشور با سرمایه گذاری در صنعت نفت و گاز ۱۶۹
۲) قوانین موضوعه و سرمایه گذاری بخش غیر دولتی در صنعت نفت ایران ۱۷۰
۳) آثار سرمایه گذاری در حوزه صنعت نفت (جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی) ۱۷۱
۳-۱) ثبات داخلی ۱۷۱
۳-۲) توازن منطقه ای ۱۷۲
۳-۳) امنیت پایدار ملی و نسبت آن با قطب انرژی ۱۷۲
۳-۴) توسعه صنعت پتروشیمی و تنوع بخشی به صادرات غیر نفتی ۱۷۳
۳-۵) کمک به ثبات بازار ارز و ثبات اقتصادی کشور ۱۷۳
۳-۶) ایجاد اشتغال پایدار ۱۷۴
۳-۷) محرومیت زدایی ۱۷۵
۳-۸) توسعه و تقویت بخش خصوصی ۱۷۵
۳-۹) آموزش و انتقال فن آوری ۱۷۵
۴) ظرفیت های قانونی و حقوقی انعقاد قراردادهای نوین نفتی با رویکرد سرمایه گذاری در ایران ۱۷۶
۵) رابطه سرمایه گذاری با قطع وابستگی دولتها به بودجه نفت ۱۷۶

فصل دهم: فرآیند شکل گیری کارگروه (کمیته) تدوین قوانین نفتی در هشتمین

- دوره مجلس شورای اسلامی ۱۸۳
۱) مواضع اشخاص در برابر تصمیم مجلس ۱۸۶
۲) اولین اقدام ۱۸۷
۳) دومین اقدام ۱۸۸
۴) تصمیم کارگروه ۱۸۸
۵) ضرورت تهیه طرح های سه قلوئی نفتی در مجلس هشتم ۱۸۹
۶) تبیین چهار دلیل مهمتر در ارائه طرح های نفتی ۱۹۱
۷) فرازی از چالش های تصویب قوانین دوقلوئی نفتی در مجلس هشتم ۱۹۵
۸) فرازی از مشروح مذاکرات جلسه علنی مجلس هشتم در خصوص قانون اصلاح قانون نفت ۱۹۶
۹) مهم ترین شاخصه ها و ویژگی های قانون اصلاح قانون نفت ۲۰۴
۱۰) چالش های مهم مجلس در زمان تصویب قانون وظائف و اختیارات وزارت نفت ۲۰۵

فهرست مطالب □ ۹

۱۱	فرازی از مشروح مذاکرات جلسه علنی در خصوص قانون وظائف و اختیارات
۲۰۶	وزارت نفت .....
۲۱۸	مهم ترین شاخصه ها و ویژگی های "قانون وظائف و اختیارات وزارت نفت" .....
۲۱۹	تاثیرات و نقش کارگروه (کمیته) تدوین قوانین نفتی در مجلس هشتم .....
۲۲۱	فصل یازدهم: پیوست ها .....
	متن تلفیقی قانون نفت مصوب ۱۳۶۶ و قانون اصلاح قانون نفت مصوب ۱۳۹۰
۲۲۳	(پیوست ۱) .....
۲۳۰	قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت (پیوست ۲) .....
	چک لیست بررسی اهم موارد قابل ملاحظه در قراردادهای پروژه نفت و
۲۳۸	گاز (پیوست ۳) .....
۲۴۵	فهرست منابع .....